

RIKSDAGENS SVAR 248/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om vittnesskyddsprogram och vissa lagar som hänför sig till den

Ärende

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition med förslag till lag om vittnesskyddsprogram och vissa lagar som hänför sig till den (RP 65/2014 rd).

Beredning i utskott

Förvaltningsutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (FvUB 38/2014 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om vittnesskyddsprogram

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Vittnesskyddsprogram

Vittnesskyddsprogram är program som polisen genomför i samarbete med andra myndigheter i syfte att skydda personer mot allvarliga, olagliga hot som riktar sig mot deras liv eller hälsa.

Med den skyddade avses en person som omfattas av ett vittnesskyddsprogram.

2 §

Inledande av ett vittnesskyddsprogram

Ett vittnesskyddsprogram kan inledas för att skydda en person, om ett allvarligt hot riktar sig mot personens eller dennes närståendes liv eller hälsa på grund av att personen hörs i ett brottmål eller av någon annan orsak och hotet inte effektivt kan avvärjas genom andra åtgärder.

Inledandet av ett vittnesskyddsprogram förutsätter dessutom att den person som avses i 1 mom.

1) har fått en redogörelse över det viktigaste innehållet i programmet och över de förutsättningar för avslutande av programmet som föreskrivs i denna lag,

2) har gett ett skriftligt samtycke till att programmet genomförs och att de åtgärder som ingår i programmet vidtas,

3) har gett en utredning över de av sina personliga förhållanden och rättsliga förpliktelser som påverkar genomförandet av vittnesskyddsprogrammet, och

4) bedöms vara lämplig för programmet.

3 §

Avslutande av ett vittnesskyddsprogram

Ett vittnesskyddsprogram avslutas på begäran av den skyddade eller om det är uppenbart onödigt att fortsätta med det.

Programmet kan också avslutas, om den skyddade genom sitt eget uppträdande uppvisar likgiltighet för sin egen säkerhet eller om den skyddade på ett väsentligt sätt har försummat sin skyldighet att lämna uppgifter enligt 2 § 2 mom. 3 punkten genom att medvetet lämna felaktiga eller vilseledande uppgifter om omständigheter som är av betydelse för programmet.

Den skyddade kan ges en skriftlig varning innan programmet avslutas med stöd av 2 mom. Den skyddade ska underrättas om att underlåtenhet att beakta varningen kan leda till att programmet avslutas.

4 §

Individuell skyddsplan

Polisen ska utarbeta en skriftlig individuell skyddsplan tillsammans med den skyddade.

Skyddsplanen ska ange de viktigaste åtgärderna för genomförande av vittnesskyddsprogrammet. Åtgärderna kan utgöras av till exempel placering av den skyddade på annan ort, ordnande av bostad, placering av säkerhetsanord-

ningar i den skyddades hem och rådgivning angående personlig säkerhet.

De enskilda åtgärderna för genomförande av vittnesskyddsprogrammet måste vara försvarbara i förhållande till den eftersträlvade nyttan och till åtgärdernas konsekvenser för bland annat den skyddades privatliv, livskvalitet och funktionsförmåga samt med hänsyn till kostnaderna för åtgärderna och andra omständigheter som påverkar helhetsbedömningen.

Av skyddsplanen ska framgå hur den skyddade själv genom sitt uppträdande kan medverka till att upprätthålla sin egen säkerhet. I skyddsplanen ska också antecknas hur den skyddades närbarhet ska ordnas för att han eller hon ska kunna uppfylla sina rättsliga förpliktelser.

Av planen ska det också framgå att den skyddade fått i 2 § 2 mom. 1 punkten avsedda uppgifter om vittnesskyddsprogrammet samt gett ett i 2 § 2 mom. 2 punkten avsett skriftligt samtycke till att programmet genomförs.

5 §

Registeranteckningar och handlingar

Polisen kan för den skyddade införa och framställa falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar och handlingar som stöder den andra identiteten, om det är nödvändigt för att vittnesskyddsprogrammet ska kunna genomföras.

Polisen kan också använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, införa och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, om det är nödvändigt för att skydda vittnesskyddsprogrammet eller en polisman som genomför det.

Polisen ska föra en förteckning över anteckningar som den infört och handlingar som den framställt. Polisen ska se till att anteckningarna korrigeras när de inte längre är nödvändiga för vittnesskyddsprogrammet. Den skyddade ska då överlämna de handlingar som avses i 1 mom. till polisen.

6 §

Övervakning av den skyddades bostad och dess närområde

Polisen kan med samtycke av den skyddade övervaka den skyddades bostad och dess omedelbara närområde med en kamera eller andra där utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror, om det är nödvändigt för att avvärja en fara som hotar den skyddades liv eller hälsa. Utomstående behöver inte underrättas om övervakningen av den skyddades bostad och dess närområde.

Övervakningen ska utan dröjsmål avslutas när den inte längre är nödvändig för att avvärja en fara som hotar den skyddades liv eller hälsa.

7 §

Understöd för skyddade personer

Om den skyddade inte kan försörja sig genom eget förvärvsarbete eller egen företagareverksamhet eller om den skyddades försörjning inte kan tryggas med hjälp av sociala förmåner eller på något annat sätt utan att hans eller hennes säkerhet äventyras, ska det för att trygga den skyddades försörjning och självständiga liv betalas ekonomisk stöd till honom eller henne av statens medel.

8 §

Yppandeförbud om vittnesskyddsprogram

En utomstående, som på grund av sin uppgift eller ställning har bistått eller som ombetts bistå vid genomförandet av ett vittnesskyddsprogram, kan förbjudas att röja och utnyttja uppgifter om åtgärder som vidtas med stöd av denna lag, om det behövs för att vittnesskyddsprogrammet ska kunna genomföras.

Yppandeförbud gäller tills vidare. Ett yppandeförbud ska upphävas när det inte längre behövs för genomförande av programmet. Beslut om förbud och beslut om upphävande av förbud ska bevisligen delges den som förbudet gäller.

Straff för brott mot yppandeförbud döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag. Uppgift om hotet om straff för överträdelse av förbudet ska lämnas i samband med att förbudet meddelas.

9 §

Lämnande av handräckning

En myndighet ska avgiftsfritt lämna polisen den handräckning som behövs för utförande av de uppgifter som föreskrivs i denna lag.

10 §

När den skyddade är omyndig

Vid tillämpningen av denna lag ska i fråga om talerätt för och beaktande av åsikten hos omyndiga iaktas vad som föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) och i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983).

11 §

Förordnande av intressebevakare för minderåriga

För beslutsfattande som gäller denna lag ska för en minderårig förordnas en intressebevakare i stället för vårdnadshavaren, om

1) det finns grundad anledning att anta att vårdnadshavaren inte opartiskt kan bevaka barnets bästa i ärendet, och

2) förordnande av en intressebevakare behövs för att utreda ärendet eller annars för att trygga barnets bästa.

Polisen ansöker om förordnande av en intressebevakare. Intressebevakaren förordnas av en domstol. På förordnande av en intressebevakare tillämpas vad som i lagen om förmyndarverksamhet eller i någon annan lag föreskrivs om förordnade av ställföreträdare för intressebevakare.

Polisen svarar för de kostnader som orsakas av förordnandet av en intressebevakare samt för intressebevakarens arvode.

12 §

Beslutsfattande om vittnesskyddsprogram

Chefen för centralkriminalpolisen beslutar om inledande och avslutande av ett vittnesskyddsprogram samt om de åtgärder som avses i 5 §.

En polisman som hör till befälet vid centralkriminalpolisen och som ansvarar för ett vittnesskyddsprogram beslutar om de åtgärder som avses i 3 § 3 mom. samt 4 och 6—8 §.

13 §

Register över vittnesskyddsprogram

Centralkriminalpolisen ska för skötseln av sina uppgifter enligt denna lag föra ett register över vittnesskyddsprogram. I registret ska också ingå upptagningar och andra handlingar som uppstått i verksamheten. Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på sekretess för och utlämnande av i registret införda personuppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) samt på annan behandling av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999).

Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag om användning av register och andra handlingar som innehas av polisen och om utlämnande av uppgifter ur dem, får sekretessbelagda uppgifter som erhållits för genomförande av ett vittnesskyddsprogram användas och utlämnas endast om det är nödvändigt för att vittnesskyddsprogrammet ska kunna genomföras eller för förhindrande eller utredande av brott som riktar sig mot den skyddade.

Utöver vad som föreskrivs i personuppgiftslagen kan den registrerades rätt till insyn begränsas, om utövandet av rätten till insyn på sannolika skäl kan leda till ett allvarligt hot mot den skyddades eller någon annans säkerhet.

På sekretess för handlingar, och för uppgifter som ingår i sådana handlingar, som erhållits och upprättats vid skötseln av uppgifter som föreskrivs i denna lag eller som har samband med verkställigheten av lagen samt på tystnadsplikt och utnyttjandeförbud för uppgifter som erhållits vid skötseln av sådana uppgifter tillämpas 22—24 och 35 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet också när handlingarna innehas av andra än i 4 § i den lagen avsedda myndigheter.

14 §

Tillsyn över genomförandet av vittnesskyddsprogram

Polisstyrelsen utövar tillsyn över iakttagandet av denna lag.

Centralkriminalpolisen ska årligen till Polisstyrelsen avge en berättelse om beslut som fattats och åtgärder som vidtagits med stöd av denna lag.

Inrikesministeriet ska årligen till riksdagens justitieombudsman avge en berättelse om beslut som fattats och åtgärder som vidtagits med stöd av denna lag.

15 §

Överklagande

I beslut enligt 3 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I andra beslut som fattats med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 9 § i polisförvaltningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polisförvaltningslagen (110/1992) 9 § 1 mom. 3 och 4 punkten, sådana de lyder i lag 497/2009, och
fogas till 9 § 1 mom., sådant det lyder i lag 497/2009, en ny punkt 5 som följer:

9 §	4) utveckla brottsbekämpningen och brottsutredningsmetoderna, 5) genomföra vittnesskyddsprogram.
<i>Centralkriminalpolisen</i>	
Centralkriminalpolisen ska	
3) tillhandahålla sakkunnigtjänster,	Denna lag träder i kraft den
	20 .

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 35 § och 113 § 1 mom., sådana de lyder, 35 § i lag 449/2012 och 113 § 1 mom. i lag 323/2009, samt
fogas till lagen en ny 52 e § och till 53 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 323/2009, 1338/2011 och 449/2012, ett nytt 9 mom. som följer:

35 §	52 e §
<i>Krav på resedokumentets giltighet</i>	<i>Beviljande av uppehållstillstånd för en utlänning som omfattas av ett vittnesskyddsprogram</i>
En förutsättning för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas är att utlänningen har ett giltigt resedokument. Uppehållstillstånd får dock beviljas trots att giltigt resedokument saknas, om uppehållstillståndet beviljas med stöd av 51, 52, 52 a, 52 d, 52 e, 87, 88, 88 a, 89 eller 110 §.	En utlänning som omfattas av ett vittnesskyddsprogram enligt lagen om vittnesskyddsprogram (/) beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd av polisen. Utlänningens försörjning behöver inte vara tryggad för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Uppehållstillstånd kan endast vägras av tvingande skäl med anknytning till allmän säkerhet. Om den som omfattas av ett vittnesskyddsprogram är en unionsmedborgare eller en där-

med jämförbar person, ska bestämmelserna i 10 kap. tillämpas.

53 §

*Det första tidsbegränsade uppehållstillståndets
längd*

— — — — —
En utlänning som omfattas av ett vittnesskyddsprogram enligt lagen om vittnesskyddsprogram och en utlänning som tas till Finland i enlighet med ett beslut som statsrådet fattat med stöd av 93 § i denna lag beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd för fyra år, om han eller hon enligt vad som beslutas ska bli beviljad kontinuerligt uppehållstillstånd med stöd av 113 § 1 mom.

113 §

Beviljande av kontinuerligt uppehållstillstånd

Kontinuerligt uppehållstillstånd beviljas en utlänning som får asyl eller beviljas uppehållstillstånd i egenskap av kvotflykting eller på grund av alternativt skydd eller humanitärt skydd. Kontinuerligt uppehållstillstånd kan beviljas en utlänning som tas till Finland i enlighet med ett beslut som statsrådet fattat med stöd av 93 §.

— — — — —
Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 28 punkten, sådan den lyder i lag 1067/2014, som följer:

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

— — — — —
28) en förvaltningsmyndighets handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller en person som annars berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar personens framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut

uppgiften; sekretessbelagda är också uppgifter som registrerats i straffregistret, bötesregistret, justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och registret över djurhållningsförbud samt uppgifter som registrerats i registret över vittnesskyddsprogram och andra uppgifter som gäller vittnesskyddsprogram liksom också uppgifter som Institutet för kriminologi och rättspolitik samlat in för forskning och uppföljningsändamål,

— — — — —
Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 17 kap. i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 17 kap. i rättegångsbalken en ny 23 a § som följer:

17 kap.

Om bevisning

23 a §

Vittnesmål får inte avläggas om uppgifter som förts in i det i 24 § 1 mom. 28 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) avsedda registret över vittnes-

skyddsprogram eller om andra uppgifter som gäller vittnesskyddsprogram. Vittnesmål får dock avläggas om sådana uppgifter när åtal utförs för brott som riktats mot den som skyddas genom ett vittnesskyddsprogram.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

Helsingfors den 21 januari 2015